

основи економічного, соціального, державно-правового, демографічного, духовного, культурного розвитку народу та збереження землі і довкілля. У взаємозв'язку земля – людина – природа виняткова роль належить землі, оскільки особливості землі як об'єкта правового регулювання суспільних відносин зумовлені її об'єктивними фізичними ознаками і функціями, які вона виконує в природі, економіці, суспільстві, а також суб'єктивними юридичними властивостями, які визначають її як об'єкт земельного права [9, с. 53].

Принциповою методологічною проблемою земельного права і законодавства є суб'єктивний фактор і складність розуміння законодавцем земельно-правових процесів і явищ. Людина створює законодавство, що врегулювало б земельні відносини, і, здавалося б, існування цього законодавства залежить від волі людини, що творила його. Проте траєкторія розвитку земельного законодавства часто виходить за межі цілей і завдань його творців. Ми переконані в тому, що соціологічний підхід дозволить поглянути на цінність земельного права як механізму забезпечення і задоволення суспільних земельних інтересів. Незважаючи на те, що соціологічний підхід пов'язує ефективність правового регулювання земельних відносин з правом, яке походить із фактично існуючих відносин, він має велике прикладне значення для формування галузі земельного права України. А тому, дослідження питання утвердження цінності права на основі соціологічного підходу у праворозумінні є актуальним для забезпечення правового регулювання земельних відносин і розробки ефективного земельного законодавства.

Література.

1. Юридична енциклопедія : В 6 т. / Редкол. : Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. / 3-й том «К-М». – К. : «Укр. енцикл.», 2001. – 789 с.
2. Пархоменко Н. М. Джерела права: проблеми теорії та методології : монографія / Пархоменко Н. М. – К. : ТОВ «Вид-во «Юрид. думка», 2008. – 336 с.
3. Костицький В.В. Теорія розподілу влади: громадянське суспільство і держава в епоху глобалізації [Електронний ресурс] : доповідь / В.В. Костицький. – Режим доступу : kostytsky.com.ua/publications.php
4. Иконичкая И. А. Применение социологических методов исследования в земельном праве / И. А. Иконичкая // Развитие аграрно-правовых наук / редкол. : З. С. Беляева, М. И. Козырь (отв. ред.), М. М. Славин, Л. П. Фомина. – М. : Изд-во ИГиП АН СССР, 1980. – С. 43–48.
5. Петришин О. Проблеми соціалізації права та соціологізації правової науки / О. Петришин // Право України. – 2011. – № 8. – С. 131–141.
6. Сердюк О. В. Соціологічний підхід у сучасному правознавстві: пізнання соціальності права : монографія / Сердюк О. В. – Харків : Право, 2007. – 320 с.
7. Законодавство: проблеми ефективності / [Авер'янов В. Б., Бобровник С. В., Головченко В. В. та ін.] ; НАН України. Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – К. : Наук. думка, 1995. – 232 с.
8. Сливка С. Філософія права: методологічне осмислення / С. Сливка // Право України. – 2011. – № 8. – С. 61–70.
9. Носік В. В. Юридична природа сучасного земельного права України / В. В. Носік // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2008. – № 7–8 (81–82). – С. 50–58.

СТАНОВЛЕННЯ ЛІСОВОГО ПРАВА ТА ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ: СОЦІОЛОГО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Липчак І.

(юрист)

Анотація. автор розглядає соціолого-правові проблеми становлення і розвитку лісового права та лісового законодавства.

Ключові слова: лісове право, лісове законодавство, історія розвитку лісового права.

Аннотация. автор рассматривает социолого-правовые проблемы становления и развития лесного права и лесного законодательства.

Ключевые слова. лесное право, лесное законодательство, история развития лесного права.

Annotation. The author examines the sociological and legal problems of the formation and development of forest law and forest legislation.

Key words: forest law, forest legislation, forest law development history.

Ліс – це особливий, незмірно добрий і безконечно щедрий організм, який не просить нічого для підтримки свого існування й великодушно розсилає продукти власної життєдіяльності; він бере під захист усі живі істоти й пропонує затінок навіть лісорубові, який губить його.

С. Гуамама основоположник буддизму

Практично у всій екологічній, юридичній та економічній літературі, ліс як компонент біосфери, означають словами “головний”, “ключовий”, “основний”, “унікальний” і т.п. Це і не дивно, якщо взяти до уваги ту роль, яку він виконує в природі та житті людини.

Ліси краще за інші види рослинності виконують санітарно-гігієнічні, оздоровчо відновлювальні, естетичні та економічні функції. Нині вони вкривають близько 30% площі суші. Але за сучасних темпів лісозаготівель їх вистачить не надовго, адже щорічно вирубується понад 3 млрд. м куб. деревини[1].

З кожним роком потреба в деревині зростає, а площа лісів зменшується. Особливо швидко знищуються тропічні ліси, що пов’язано з переводом земель, зайнятих ними, в сільськогосподарське використання, а також з будівництвом.

В рамках програми ЮНЕСКО “Людина і біосфера” на території Венесуели вченими проведений унікальний експеримент з вивчення екосистеми вологих тропічних лісів. За допомогою “мічених атомів” поживних речовин (кальцій, фосфор) було встановлено, що понад 99% їх було абсорбовано кореневим шаром. Це вказує на те, що практично всі поживні речовини, що звільняються внаслідок розкладання органічних речовин, засвоюються безпосередньо коренями рослин, обходячи мінеральну частину ґрунту. Кореневий шар у вологих тропічних лісах запобігає втраті поживних речовин, не даючи їм вийти із системи.

Ці дослідження дали змогу виявити велику слабкість екосистеми тропічних лісів при їх знищенні; незважаючи на життєстійкість і багатство біомаси, продуктивність цих екосистем різко падає. Вологі тропічні ліси виявились малостійкими до антропогенного впливу порівняно з лісами помірних широт; деякі вчені відносять їх навіть до категорії не відновлюваних ресурсів.

Ліс – це унікальна екологічна система, яка безпосередньо впливає на стан навколишнього середовища. Тому людина зрозуміла, що її існування на планеті пов’язано з життям лісових формацій.

Тільки усвідомлення людиною того, що вона зробила з лісовими біогеоценозами, за допомогою свого розуму і тої гігантської сили яку вона поступово здобувала за його допомогою, могло викликати потребу в створенні тих норм матеріального і процесуального права, які в своїй сукупності становлять лісове право в теперішньому його значенні, тобто “систему правових норм, що регулюють суспільні лісові відносини на основі права державної власності на ліси і особливих принципах”[2].

Практично ми не знаходимо підстав для появи основної думки яка характеризує лісове право, - думки про необхідність обмеження свободи дій людини по відношенню до лісів в боротьбі за своє існування.

Зазначена думка може, народитись і розвинути в суспільстві лише тоді, коли суспільство захопившись своїми перемогами над природою доведе її до такого стану, що він (стан) почне загрожувати існуванню життя на планеті.

З огляду на це, навколишнє природне середовище, головним компонентом якого є ліс, потребує збереження його якості, охорони, зокрема за допомогою державно-правових засобів, обмеження непродуманої, спонтанної і шкідливої людської діяльності, здатної змінити його якісні і кількісні характеристики.

В процесі здійснення державно - правових заходів спрямованих на охорону, захист, використання і відтворення лісів, управління лісами та лісовим господарством і виникає широке коло суспільних лісових відносин юридичною формою яких виступає лісове право.

Саме лісовим правом конструюються механізми за допомогою яких здійснюється охорона, захист, використання і відтворення цього унікального природного ресурсу.

Але, ліс є невід'ємним природним компонентом і провести чітку межу між ним, та іншими складовими біосфери неможливо. А звідси випливає і тісний зв'язок між лісовим правом і правом екологічним. Тим більше, що лісове законодавство і право народилося і тривалий час розвивалося в фарватері земельного права, яке складає основу природноресурсового права, яке як галузеву підсистему включає в себе екологічне право.

Вчені справедливо відзначають, що безпосередній зв'язок між нормами земельного права та нормами гірничого, водного і лісового права, нормативно-правовими актами природно-рослинного (флористичного) та природо-заповідного законодавства полягає в неможливості використання цих природних ресурсів без використання водночас просторового базису, яким є земля[3].

Розглядаючи та аналізуючи особливості організаційно-правової основи економіко-правового механізму використання і охорони лісових ресурсів, тобто лісового права, ми тим самим звертаємося до особливостей його становлення та розвитку.

Для того, щоб лісове право в наукових колах отримало визнання самостійної галузі права[2; 4; 5], воно пройшло довгий шлях свого історичного розвитку у суспільстві.

Першими нормами права, які образно, можна назвати лісовими, слід вважати ті норми права які ввійшли до змісту найдавнішої пам'ятки вітчизняної правової культури “Руська Правда” і стосувалися охорони земель, рослинного і тваринного світу. Законодавство мало достатньо розвинуту систему цивільно – правових норм, які були спрямовані на захист князівського феодального маєтку (земля, угіддя, ліси і т.п.). Наприклад, знищення знаку власності на бортних деревах каралося штрафом у 12 гривень[6].

Власність громади на землю базувалась на природному праві, князівська – на освоєнні пустопорожніх земель та захопленні громадських, а боярська і монастирська – на основі дарування з боку князя[7].

Українські землі Київської Русі після монголо-татарської навали не змогли зберегти свою політичну незалежність. З XIV ст.. Київська земля і Волинь увійшли до сфери політичного впливу Литви, а Галичина – Польщі. Але, юридичний устрій українських земель не зазнав змін, оскільки українські землі стояли на більш високій правовій сходинці розвитку ніж Литва і Польща. Про це зокрема свідчить те, що перші пам'ятки литовського та польського права - Литовський Статут 1529 р., Вислицький Статут 1347 р., Вартський Статут 1420-1423 рр. увібрали в себе багато норм “Руської Правди”.

З поширенням в першій половині XIX ст.. на території України законодавства Російської імперії вся система польсько-литовського права була замінена російським імперським правом, основу якого становив Звід законів Російської імперії. Норми цивільного права були включені в т. X ч.1 Зводу законів який на практиці отримав назву Зводу цивільних законів. Крім того, на території України діяли місцеві закони, зокрема “Зібрання малоросійських прав” прийняте 1807 р. В 1842 році малоросійське право включається в т.Х ч.1 Зводу законів, який і діяв до революції 1917 року. По своїй суті, - як зазначає В.І. Синайський, малоросійське право є право Литовського статуту. Тому під статтями т. X ч.1, в яких викладаються малоросійські закони, зроблені посилання на Литовський статут і думки імперської Державної Ради 1842 р. Ті статті, які були підтверджені Державною Радою, є місцевими законами, всі інші статті Литовського Статуту можуть мати лише допоміжне значення, для ознайомлення з загальним змістом якого-небудь підтвердженого Державною Радою інституту Литовського Статуту[8].

Тому слід визнати, що українське лісове право має найдревніші правові корені, воно народилося і розвивалося на основі власних правових традицій.

Цей період характеризувався тим, що права власності на природні ресурси, були тісно пов'язані з просторовими границями права власності на нерухомість, а саме на землю. Власник мав право на поверхню належної йому землі і на всі приналежності, які знаходились в її межах (ст.424 і 386-392 т. X ч.1 Зводу законів), в т. ч. ліси, надра, повітряний простір над землею (повітряний стовп) [8].

Отже слід констатувати, що практично до революції, в Російській імперії, не було галузі лісового законодавства, хоча норми права, які регулювали питання використання лісових ресурсів існували, але були закріплені в т. X ч.1 Зводу законів Російської імперії (звід цивільних прав) і Статуті лісному, який за своєю суттю був актом цивільного законодавства.

З цього слід зробити висновок, що лісове право як і інші природоресурсові галузі не розглядались як самостійні галузі права, а були складовими цивільного права.

Після революції 1917 року виходять нормативно-правові акти, які закладають основи, для подальшого розвитку лісового права. Першим таким актом був Декрет про землю, прийнятий на II Всеросійському з'їзді Рад 8 листопада 1917 року, який проголосив націоналізацію земельного фонду. Земля стала власністю держави та територіальних громад і вилучалася з цивільного обороту. Землю могли отримати в користування, лише ті особи, які на ній працювали. В Селянському наказі декларувалося, що земля, надра, води, ліси, які мають загальнодержавне значення переходять у виключне користування держави, а всі інші об'єкти (мілкі ріки, озера а також інші ліси) – в користування місцевих громад, за умови завідування ними органами місцевого самоврядування.

27 травня 1918 року виходить Декрет ВЦВК “Про ліси”, який встановлює новий правовий статус лісів в державі. Паралельно з цими документами приймаються нормативно-правові акти, які встановлюють порядок використання лісів, що докорінно змінює систему лісових правовідносин.

Націоналізація лісів, стала підставою для виникнення нового типу лісових відносин. Ліси перестали бути об'єктом цивільно-правових угод і це зумовило виключення лісових відносин з предмета регулювання цивільного права де вони знаходились в умовах приватної власності до 1917 року.

З створенням СРСР ведеться активна робота по кодифікації лісового законодавства, наслідком якого стало прийняття у 1923 році Лісового кодексу.

Але, лісове право «виПАвши» з цивільного права не стало самостійною галуззю, а було включене до земельного права, курс якого у 20-х роках викладався на юридичних факультетах ВУЗів СРСР, в межах якого і розглядались питання про використання лісів. В 30-х роках питання використання лісів викладались в рамках земельно-колгоспного права, до якого крім використання землі та інших природних об'єктів були включені питання колгоспного будівництва.

На Першій всесоюзній нараді юристів у 1938 році, було зроблено висновок, про створення самостійної галузі у всесоюзній системі права – земельного права.

В подальшому розвиток земельного права пішов по шляху диференціації земельних відносин. По мірі втягнення в господарську експлуатацію других природних ресурсів – мінеральних, лісових, водних та накопленою правового матеріалу, призначених для регулювання відносин по їх використанню, з земельного права почали виділятися інші галузі права – лісове, водне, гірниче (надрове).

Але, як справедливо зазначає професор В.В. Петров, цей процес диференціації не перейшов дозволених меж. Земля, надра, води, ліси були виключною власністю лише одного суб'єкта – держави. Так створилась інтегрована галузь права – природноресурсове право.

Зазначена галузь включила в себе вже досить розвинуту на той час систему лісового права і законодавства.

В шістдесяті роки професор Казанцев Н.Д. обґрунтовує ідеї про - самостійність галузі природоохоронного права та природноресурсового права як самостійних інтегрованих галузей права[9; 10]. Практично вперше в історії вітчизняної науки було обґрунтовано ідею виокремлення в системі права двох самостійних галузей – природноресурсового і природоохоронного права. Науковці справедливо відзначають, що наукова дискусія між Г.М. Полянською і Н.Д. Казанцевим стала «каталізатором для пошуку шляхів розвитку природоохоронного права, як у центрі так і в союзних республіках» [2].

Наукові пошуки своїх попередників Н.Д. Казанцева і Г.М. Полянської в подальшому були продовжені професором О.С. Колбасовим, який вважав що в системі права земельне, лісове, водне, гірниче право цілком рівноправні між собою і з іншими галузями, але відрізняються за ступенем свого розвитку, що зумовлено певними історичними умовами[11].

Однак, на його думку, в сімдесятих роках минулого століття, ще не можливо було довести існування галузі природоохоронного права. Можна було, лише умовно вести мову про тенденцію до формування такої правової галузі. На його погляд – інтегровану галузь права на виникнення якої можна очікувати, слід назвати не природноресурсовим, а екологічним правом[11].

Паралельно з теоретичними розробками вчених в 1967 – 1981 рр. активно формується і кодифікується природоохоронне і природноресурсове законодавство. В Україні в цей період прийняті: Земельний кодекс (1970), Водний кодекс (1972), Кодекс про надра (1976), Лісовий кодекс (1979), Закон УРСР «Про охорону та використання тваринного світу» та Закон УРСР «Про охорону атмосферного повітря» (1981).

На основі активного розвитку природноресурсового права і природноресурсового законодавства завдяки громадському руху за охорону довкілля та активній діяльності вчених в середині вісімдесятих років була сформована інтегрована правова галузь – природноресурсове право та правова охорона навколишнього середовища[12; 13], яка включала в себе і лісове право.

Однак в юридичній літературі немає єдиного погляду, щодо співвідношення між лісовим і екологічним правом. Це, зокрема, пояснюється тим, що питання оптимального розуміння екологічного права в науці залишається проблематичним.

На сьогодні в літературі відмічаються дві відмінні позиції до його розуміння:

1) Прихильники першої позиції, вважають, що екологічне право, регулює єдині екологічні відносини, які виникають в різних сферах взаємодії суспільства і природи і включає в себе низку визнаних самостійних галузей права, які регулюють різні види екологічних відносин[14; 15; 16; 17].

2) Представники другої позиції вважають, що екологічне право має єдиний предмет правового регулювання – сукупність однорідних суспільних відносин, які складаються з приводу раціонального використання і охорони природних ресурсів, а тому його не слід відносити до комплексних галузей права[13].

Найяскравішим представником цієї точки зору слід вважати професора М.В. Шульгу, який розглядає екологічне право в якості самостійної (не комплексної) галузі права з підгалузеву структурую, яку складають лісові, водні, земельні та інші відносини. Він підкреслює, що при такому підході зберігається єдність і певна видова диференціація екологічного права, що обумовлено єдністю земельних, водних, надрових, лісових, фауністичних та інших правовідносин. Єдність цих правовідносин зумовлена тим, що вони виникають, тривають і припиняються з приводу певних природних об'єктів, які розвиваються по об'єктивних законах природи. А всі природні об'єкти в сукупності знаходяться в тісному взаємозв'язку і взаємозалежності, створюючи єдину екологічну систему. Дана система і виступає об'єктивною основою існування єдиних екологічних відносин. Єдність екологічних відносин зумовлює і єдність законодавства про природокористування. Воно повинно базуватися не тільки з врахуванням соціальної

оцінки конкретних природних ресурсів і їх специфіки, що впливає з такої оцінки, але й на врахуванні об'єктивних закономірностей існування і розвитку єдиної природи[20].

Відносини ж які виникають з приводу використання і охорони різних природних об'єктів є різновидами єдиних екологічних відносин, а тому вони є підгалузями екологічного права.

Звідси випливає, що прихильники першої позиції визнають лісове право, як самостійну правову галузь, що входить до складу комплексної галузі екологічного права, представники другої вважають його підгалуззю не комплексної (самостійної) галузі екологічного права.

На наш погляд слід погодитись з вченими, які виробили компромісну позицію і стверджують, що екологічне право є комплексною галуззю до якої включені самостійні правові галузі - земельне, водне, лісове, гірниче, фауністичне, атмосфероохоронне. Ці галузі мають внутрішню правову структуру, свій предмет і метод правового регулювання. У системі екологічного права вони фактично є його підгалузями. Зазначені галузі забезпечують диференційований підхід до екологічно обґрунтованого використання кожного з відповідних природних ресурсів, тоді як норми загальної частини екологічного права "нашаровуються" над вказаними підгалузями, виконуючи функції силового інтеграційного поля[2].

Отже, підсумовуючи зазначене, слід визнати, що лісове право сьогодні, остаточно конституювалось, як самостійна галузь права, що відображає узагальнений інтерес, узаконену суспільну потребу в охороні, збереженні, раціональному використанні та відтворенні лісових ресурсів, як умови подальшого існування теперішнього і майбутніх поколінь.

Література.

1. Білявський Г.О., Падун М.М., Фурдуй Р.С. Основи загальної екології \ К.: Вид-во "Либідь", 1995. – с.167, 236-237.
2. Екологічне право України. Академічний курс: Підручник \ За заг. Ред. Ю.С. Шемшученка. – К.: ТОВ "Вид-во "Юридична думка", 2005. – с. 525.
3. Земельне право України \ Підручник, За ред. М.В. Шульги. К.: Вид-во "Юрінком Інтер" – 2004 – с.21.
4. Костицький В.В., Екологія перехідного періоду: право, держава, економіка. (Економіко – правовий механізм охорони навколишнього природного середовища в Україні). - К., ІЗП і ПЕ, 2003. с.- 198.
5. Природоресурсове право України: Навч. посіб. / За ред. І.І. Каракаша. – К.: Істина – 2005. с. – 40 та ін.
6. Історія держави і права України: - Львів: Світ, 1996. – с. – 28
7. Історія українського права / За ред.: О.О.Шевченка,- К.:2001. – с.20.
8. Синайский В.И. Русское гражданское право. – М.: «Статут», 2002. – с. 83-84
9. Казанцев Н.Д. О правовом регулировании охраны природы \ Вестник МГУ, Серия Х «Право» - 1960 - №1 – с.15-17.
10. Казанцев Н.Д. Природоресурсовое право и его пределы как интегрированной отрасли права \ Вестник МГУ, Серия XII «Право» - 1967 - №2 – с.72.
11. Колбасов О.С. Экология: политика – право. Правовая охрана природы в СССР \ М.: Изд – во «Наука», - 1976 – с. 146.
12. Природоресурсовое право и правовая охрана окружающей среды \ Учебник под ред. В.В. Петрова – М., Изд – во «Наука», 1988
13. Вовк Ю.А. Советское природоресурсовое право и правовая охрана окружающей природной среды. (Общая часть). – Х., Вища школа. Изд – во при Харьк. ун-те, 1986.
14. Андрейцев В.І. Екологічне право. Курс лекцій. Навчальний посібник для юрид. Факультетів вузів. – К.: Вентурі, 1996. – с.23
15. Бринчук М.М. Экологическое право (право окружающей среды): Учебник для высших юридических учебных заведений. М.: Юристъ, 1999. - с. 74-76.
16. Костицький В.В. Екологічне право України: деякі проблеми теорії та кодифікації//Право України. – 1998. - №1. – с.68.
17. Совершенствование экологического и земельного права в современных условиях: Материалы научно-практической конференции.// Государство и право. 1996. №5. – с.123.
18. Петров В.В. Экологическое право России. – М.: Изд-во БЕК, 1996. – с. 55-56.
19. Екологічне право України\ За ред А.П. Гетьмана і М.В. Шульги.\ Підручник. Х.: Право, 2005. – с.9-10.

СОЦІОЛОГІЧНИЙ ЗМІСТ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ НАДАННЯ ПОСЛУГ З ПИТНОГО ВОДОПОСТАЧАННЯ

Григорович Р.

(юрист)

Анотація. Розглядаючи проблеми сучасного водопостачання та забезпечення споживачів питною водою, автор аналізує соціологічний зміст правового регулювання у цій галузі.

Ключові слова. питне водопостачання, правове регулювання у галузі питного водопостачання.

Аннотация. Рассматривая проблемы современного водоснабжения и обеспечения потребителей питьевой водой, автор анализирует социологическое содержание правового регулирования в этой сфере.

Ключевые слова. питьевое водоснабжение, правовое регулирование в области питьевого водоснабжения.

Annotation. Considering the problems of current water supply system and providing consumers with drinkable water, author analyzes the sociological content of legal regulation in this sphere.

Key words: drinking water supply system, legal regulation in the sphere of drinking water supply.

Дослідження суті діяльності, пов'язаної з використанням водних ресурсів є неможливим без попереднього дослідження соціолого-правового аспекту категорій, безпосередньо пов'язаних з нею.

Насамперед розглянемо що таке послуга: у суспільно-економічному житті послуга сприймається як дія або діяльність однієї особи на користь іншої, що виражається у трудовій доцільній діяльності, результатом якої є створення особливої споживчої вартості. Особливістю послуги є збіг у часі та в просторі процесів виробництва, реалізації і споживання її споживної вартості[1].

Споживачем з точки зору цивільного права є фізична особа, яка купує, замовляє, використовує або має намір придбати чи замовити продукцію для особистих потреб. У випадку із використанням питної води споживачами є як фізичні особи, так і суб'єкти підприємницької діяльності (ресторани, готелі, лікарні і т.д.). Ще одне протиріччя закладено у зобов'язаннях держави щодо захисту прав споживачів. Держава має забезпечувати споживачам захист їх прав, надавати можливість вільного вибору продукції, гарантувати придбання або одержання продукції законними способами в обсязі, що забезпечує рівень споживання, достатній для підтримання здоров'я і життєдіяльності. Разом з тим, у питаннях питного водопостачання можливості вибору у споживача немає.

Захист прав споживачів здійснюють спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у сфері захисту прав споживачів та його територіальні органи, місцеві органи державної виконавчої влади, органи і установи, що здійснюють державний санітарно-епідеміологічний нагляд, інші органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування згідно із законодавством, а також суди [2]. Захист прав споживачів питної води покладений на органи і установи, що здійснюють державний екологічний контроль та на органи державного санітарно-епідеміологічного нагляду

Відносини, що виникають у галузі споживання питної води, регулюються екологічним законодавством, у якому застосовуються терміни „використання” і „користування” природними ресурсами. Водним кодексом України також закріплені терміни „використання води” та „водокористування”, які є схожими, однак не тотожними за своїм змістом. Таким чином, згідно статті 1 Водного кодексу України водокористування – це використання вод (водних об'єктів) для задоволення потреб населення, промисловості, сільського господарства, транспорту та інших галузей господарства, включаючи право на забір води, скидання стічних вод та інші види використання вод (водних об'єктів). Використання води – процес вилучення води для